

признак се съставя в определен порядък на възходящо или низходящо значение на признака.

Въпросът може да бъде поставен при това различно — за взаимозависимостите по отделни значения на факториалния признак или общо за целия ред от тия значения. Първото не изисква особени допълнителни изчисления, освен евентуалното превръщане на абсолютните величини в средни или относителни величини; второто се получава по реда на специални изчисления (корелативни уравнения и коефициенти).

Един особен интерес представлява отчитането отделно действието на фактора или факторите върху страната на труда (съкращаване разхода на труд) и отделно действието върху страната на продукцията (повишението на средните добиви от земеделски култури и продуктивността на животните).

Двете противоположни отношения може при това да бъдат разглеждани както отделно, всяка за себе си, така и свързани помежду си. Тази връзка се изразява най-често във формата на агрегатен индекс, в който веднъж за тегла служи работното време (брой работници и пр.) от базисния период, а в други случаи — нормите на изработката от индексния период.

Твърде важно е действието на факторите на производителността да може да бъде представено разчленено като действие на елементите (компонентите) на общото. Така факторът „техника“ може да бъде представен като съставен от коефициент на механизацията (последният евентуално разбит на два компонента — потенциална механизация и степен на оползотворение на механизмите) и един качествен елемент, например повишената производителност на самите машини. Месечната производителност на труда може да бъде представена като съставена от дневната производителност и средната продължителност на месеца в работни дни и т. н. Най-общата форма на представяне това разчленение на общия показател на производителността в частни показатели е формата на индекси, свързани помежду си в отношение:

Произведение от частните индекси = общия индекс.

*

* *

Главен въпрос с оглед на динамиката е въпросът за установяването на определена тенденция на движението, направлението, силата и постоянството на изменението или липсата на едно определено движение и постоянство на движението.

Особен въпрос, с оглед на динамиката на производителността на труда, е въпросът за влиянието на структурните изменения върху изменението на нивото на производителността на труда. Измерването на това влияние става по формата на взаимнообвързаните индекси, при което индексът за структурните изменения и агрегатният индекс за производителността на труда са частични индекси по отношение на индекса, изчислен при променлив състав.

(I общ = I ф. състав x I структ.)

Установяването на факторите, обуславящи развитието на производителността на труда в селското стопанство, представлява, както е известно, особена сложност и трудност. Особено трудно е разделното раз-